

หมวด 3 วิธีการเพื่อความปลอดภัย

บทที่ 1 การใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัย

การใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัย บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 12 ถึง 16 มีสาระสำคัญดังนี้

1. ต้องมีบทบัญญัติแห่งกฎหมายให้ใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยได้ และกฎหมายที่จะใช้บังคับให้ใช้กฎหมายในขณะที่ศาลพิพากษาคดีนั้น (ป.อ.มาตรา 12) หมายความว่า วิธีการเพื่อความปลอดภัยที่ศาลจะนำมาใช้บังคับแก่ผู้ใดต้องเป็นวิธีการที่กฎหมายกำหนดไว้ และต้องใช้กฎหมายในขณะที่ศาลพิพากษาคดี ไม่ใช้กฎหมายในขณะกระทำความผิด

2. ถ้าผู้ใดถูกใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยโดยอยู่ และมีกฎหมายบัญญัติขึ้นใหม่ในภายหลังอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ คือ

2.1 กฎหมายใหม่ยกเลิกวิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้น ก็ให้ศาลสั่งระงับการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้นเสีย โดยศาลสั่งเอง หรือผู้นั้น ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้น หรือพนักงานอัยการร้องขอ (ป.อ.มาตรา 13)

2.2 กฎหมายใหม่เปลี่ยนแปลงเงื่อนไขที่จะสั่งให้มีการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้นเป็นอย่างอื่น ซึ่งเป็นผลอันไม่อาจนำมาใช้บังคับแก่กรณีของผู้นั้นได้ หรือนำมาใช้บังคับได้ แต่การใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังเป็นคุณแก่ผู้นั้นยิ่งกว่า เมื่อสำนวนความปรากฏแก่ศาล หรือเมื่อผู้นั้น ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้น หรือพนักงานอัยการร้องขอต่อศาลให้ยกเลิกการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัย ให้ศาลมีอำนาจสั่งตามที่เห็นสมควร (ป.อ.มาตรา 14)

3. ถ้าตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง โทษใดได้เปลี่ยนลักษณะมาเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัย ก็ให้ถือว่าโทษที่ลงตามคำพิพากษานั้นเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยด้วย และถ้ายังไม่ได้ลงโทษผู้นั้น หรือผู้นั้นยังรับโทษอยู่ ก็ให้ใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้นั้นแทนโทษนั้นต่อไป (ป.อ.มาตรา 15ป หมายความว่า ผู้ใดถูกศาลพิพากษาลงโทษตามกฎหมายในขณะนั้น ต่อมาเปลี่ยนลักษณะมาเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามกฎหมายใหม่ ให้ถือว่าโทษที่ลงแก่ผู้นั้นเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยซึ่งใช้บังคับแก่ผู้นั้นได้ต่อไปถ้ายังไม่พ้นโทษ

4. เมื่อศาลได้พิพากษาให้ใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้ใดแล้ว ถ้าภายหลังความปรากฏแก่ศาลตามคำเสนอของผู้นั้นเอง ผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้อนุบาลของผู้นั้น หรือพนักงานอัยการว่าพฤติการณ์เกี่ยวกับการใช้บังคับนั้นได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ศาลจะสั่งเพิกถอนหรืองดการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้นั้นไว้ชั่วคราวตามที่ศาลเห็นสมควรก็ได้ (ป.อ.มาตรา 16)

บทที่ 2

ชนิดของวิธีการเพื่อความปลอดภัย

ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 12 บัญญัติว่า “วิธีการเพื่อความปลอดภัยจะใช้บังคับแก่บุคคลได้ก็ต่อเมื่อมีบทบัญญัติแห่งกฎหมายให้ใช้บังคับได้เท่านั้น.....” ดังนั้นประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 39 จึงได้บัญญัติวิธีการเพื่อความปลอดภัยไว้ 5 ชนิดด้วยกันคือ

1. กักกัน (ป.อ.มาตรา 40 ถึงมาตรา 43)
2. ห้ามเข้าเขตกำหนด (ป.อ.มาตรา 44, 45 และ 46 วรรคสอง)
3. เรียกประกันทัณฑ์บน (ป.อ.มาตรา 46, 47)
4. คุ่มตัวไว้ในสถานพยาบาล (ป.อ.มาตรา 48, 49)
5. ห้ามการประกอบอาชีพบางอย่าง (ป.อ.มาตรา 50)

1. กักกัน

1.1 ความหมายของคำว่า “กักกัน”

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 40 บัญญัติว่า “กักกัน คือ การควบคุมผู้กระทำความผิดติดนินสัยไว้ภายในเขตกำหนด เพื่อป้องกันการกระทำความผิด เพื่อตัดนินสัยและเพื่อฝึกหัดอาชีพ” ตามบทบัญญัตินี้กักกันเป็นเรื่องป้องกันสังคมให้ปลอดภัย มีความมุ่งหมาย 3 ประการ คือ

ก. เพื่อป้องกันการกระทำความผิดต่อไปอีก อันเป็นการทำให้สังคมหรือผู้อื่นปลอดภัยจากการกระทำของผู้นั้น

ข. เพื่อตัดนินสัย อันเป็นการเปลี่ยนความเคยชินต่อการกระทำผิดให้เป็นความเคยชินในทางที่ถูกต้องและเหมาะสมแก่อุปนิสัย ทัศนคติ และวิถีของผู้นั้น

ค. เพื่อฝึกหัดอาชีพ โดยนำผู้ถูกกักกันมาฝึกหัดอาชีพ เพื่อจะได้รู้คุณประโยชน์ของการทำงาน รักงาน และรู้จักประกอบอาชีพเพื่อได้ใช้อาชีพเป็นประโยชน์แก่การดำรงชีพของตนและครอบครัวภายหลังจากกักกันแล้ว

1.2 หลักเกณฑ์ในการกักกัน

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 41 ได้บัญญัติถึงหลักเกณฑ์การกักกัน ดังนี้

- (1) ผู้นั้นเคยถูกศาลพิพากษาให้กักกันมาแล้ว หรือ
- (2) ผู้นั้นเคยถูกศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกไม่ต่ำกว่า 6 เดือนมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง ในความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาตามที่ระบุไว้ตามมาตรา 41(1) ถึง (8) และ
- (3) ผู้นั้นพ้นจากการกักกัน (ตามข้อ 1.) หรือพ้นโทษไปแล้ว (ตามข้อ 2.) ยังไม่เกิน 10 ปี
- (4) ผู้นั้นได้กระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดในบรรดาความผิดที่ระบุไว้ใหม่อีกครั้งหนึ่ง จนศาลพิพากษาลงโทษจำคุกไม่ต่ำกว่า 6 เดือนสำหรับการกระทำความผิดนั้น และ
- (5) ผู้นั้นได้กระทำความผิดที่ระบุไว้ในขณะที่อายุต่ำกว่าสิบแปดปีแล้ว

1.3 การคำนวณระยะเวลาการกักกัน

ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 42 ได้บัญญัติการคำนวณระยะเวลาการกักกันไว้ว่า “การคำนวณระยะเวลาการกักกันให้นับวันที่ศาลพิพากษาเป็นวันเริ่มกักกัน แต่ถ้ายังมีโทษจำคุกหรือกักขังที่ต้องถูกกักกันนั้นจะต้องรับอยู่ ก็ให้จำคุกหรือกักขังเสียก่อน และให้นับวันถัดจากวันที่พ้นโทษจำคุก หรือพ้นจากการกักขังเป็นวันเริ่มกักกัน

ระยะเวลาการกักกันและการปล่อยตัวผู้ถูกกักกัน ให้นำบทบัญญัติมาตรา 21 มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

เมื่อศาลพิพากษาให้กักกันมีกำหนดเท่าใดในระหว่าง 3 ปี ถึง 10 ปี การคำนวณระยะเวลาการกักกันให้นับวันที่ศาลพิพากษาเป็นวันเริ่มกักกัน แต่ถ้าผู้นั้นมีโทษจำคุกอยู่ด้วยหรือถูกกักขัง ก็ต้องให้จำคุกหรือกักขังเสียก่อน เมื่อครบกำหนดแล้วจึงให้นับวันถัดจากวันที่พ้นโทษจำคุกหรือพ้นจากการกักขังเป็นวันเริ่มกักกัน

1.4 การฟ้องคดีกักกัน

การฟ้องคดีกักกัน กฎหมายบัญญัติให้เป็นอำนาจของพนักงานอัยการ โดยเฉพาะ (ป.อ.มาตรา 43) ราษฎรแม้จะเป็นผู้เสียหายในการกระทำความผิดก็ไม่มีอำนาจฟ้องขอให้กักกันได้

1.5 อายุความในการฟ้องขอให้กักกัน
พนักงานอัยการต้องฟ้องขอให้กักกันภายใน 6 เดือนนับแต่วันที่ฟ้องคดีอัน
เป็นมูลให้เกิดอำนาจฟ้องกักกัน (ป.อ.มาตรา 97)

2. ห้ามเข้าเขตกำหนด

2.1 ความหมายของคำว่า “ห้ามเข้าเขตกำหนด”

ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 44 บัญญัติความหมายห้ามเข้าเขต
กำหนดไว้ว่า “ห้ามเข้าเขตกำหนด” คือการห้ามมิให้เข้าไปในท้องที่หรือสถานที่ที่กำหนด
ไว้ในคำพิพากษา

2.2 หลักเกณฑ์การห้ามเข้าเขตกำหนด มีดังนี้

- (1) ต้องเป็นคดีที่ศาลพิพากษาให้ลงโทษผู้กระทำความผิดนั้นโดยไม่
จำกัดความผิด
- (2) ต้องมีพฤติการณ์ที่สมควรจะสั่งห้ามเข้าเขตกำหนด เพื่อความ
ปลอดภัยแก่ประชาชน
- (3) กำหนดเวลาห้ามเข้าไปต้องไม่เกิน 5 ปีนับจากวันพ้นโทษ
- (4) คำสั่งห้ามนั้นศาลต้องสั่งในคำพิพากษาที่ลงโทษ จะสั่งภายหลังที่มีคำ
พิพากษาแล้วไม่ได้
- (5) ศาลมีอำนาจสั่งห้ามได้เองโดยโจทก์ไม่ต้องมีคำขอให้ห้าม

3. เรียกประกันทัณฑ์บน

ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 46 ได้บัญญัติถึงเหตุที่ศาลจะสั่งให้ใช้
บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัย 2 กรณีคือ

1) ถ้าความปรากฏแก่ศาลตามข้อเสนอของพนักงานอัยการว่าผู้ใดจะก่อ
เหตุร้ายให้เกิดภัยอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น หรือจะกระทำการใดให้เกิด
ความเสียหายแก่สิ่งแวดลอมหรือทรัพยากรธรรมชาติตามกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดลอม
และทรัพยากรธรรมชาติ หรือ

2) ในการพิจารณาความผิดใด ถ้าศาลไม่ลงโทษผู้ถูกฟ้อง แต่มีเหตุอันควรเชื่อ
ว่าผู้ถูกฟ้องน่าจะก่อเหตุร้ายให้เกิดภัยอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น หรือจะ

การกระทำทั้งสองกรณีนี้ถ้าเป็นการกระทำของบุคคลที่มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีแล้ว ศาลจะสั่งดังนี้

(1) สั่งผู้นั้นให้ทำทัณฑ์บนว่าจะไม่ก่อเหตุร้ายดังกล่าวดลottedเวลาที่ศาลกำหนดไม่เกิน 2 ปี ถ้าผิดทัณฑ์บนยอมให้ใช้เงินตามที่ศาลกำหนดไม่เกินห้าหมื่นบาท และศาลจะสั่งให้มีประกันทัณฑ์บนนั้นด้วยหรือไม่ก็ได้

(2) ถ้าผู้นั้นไม่ยอมทำทัณฑ์บน หรือหาประกันไม่ได้ ศาลมีอำนาจสั่งกักขังผู้นั้นจนกว่าจะยอมให้ทำทัณฑ์บนหรือหาประกันได้ไม่เกิน 6 เดือน หรือมิฉะนั้นศาลจะสั่งห้ามผู้นั้นเข้าไปในเขตกำหนดตามมาตรา 45 ก็ได้ โดยศาลจะสั่งอย่างใดอย่างหนึ่ง จะสั่งทั้งสองอย่างไม่ได้

(3) ถ้าผู้นั้นยอมทำทัณฑ์บนและทำผิดทัณฑ์บน ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นชำระเงินตามจำนวนที่กำหนดไว้ในทัณฑ์บน ถ้าผู้นั้นไม่ชำระจะถูกบังคับเช่นเดียวกับค่าปรับตามมาตรา 29 และมาตรา 30 (ป.อ.มาตรา 47)

ข้อสังเกต การกระทำของบุคคลตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 46 ที่ศาลจะสั่งให้ทำทัณฑ์บนได้นั้น ต้องปรากฏว่าการกระทำนั้นยังไม่ถึงขึ้นเป็นความผิดตามกฎหมาย

4. คুমตัวไว้ในสถานพยาบาล

กรณีศาลจะสั่งให้ใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยโดยสั่งคุมตัวไว้ในสถานพยาบาล มีเหตุกระทำได้ 2 กรณีคือ

1) ถ้าศาลเห็นว่าการปล่อยตัวผู้มีจิตบกพร่อง โรครจิต หรือจิตฟั่นเฟือน ซึ่งไม่ต้องรับโทษหรือได้รับการลดโทษตามมาตรา 65 จะเป็นการไม่ปลอดภัยแก่ประชาชน ศาลจะสั่งให้ส่งไปคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลก็ได้ และคำสั่งนี้ศาลจะเพิกถอนเสียเมื่อใดก็ได้ (ป.อ.มาตรา 48)

2) ผู้กระทำความผิดเป็นผู้เสพสุราเป็นอาจัน หรือเป็นผู้ติดยาเสพติดให้โทษ และศาลได้กำหนดในคำพิพากษาว่าบุคคลนั้นจะต้องไม่เสพสุรา เสพยาเสพติดให้โทษ ภายในระยะเวลาไม่เกินสองปีนับแต่วันพ้นโทษหรือวันปล่อยตัว เพราะรอการกำหนดโทษ

5. ห้ามการประกอบอาชีพบางอย่าง

ประมวลกฎหมายอา มาตรา 50 บัญญัติว่า “เมื่อศาลพิพากษาให้ลงโทษผู้ใด ถ้าศาลเห็นว่าผู้นั้นกระทำความผิดโดยอาศัยโอกาสจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ หรือเนื่องจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ และเห็นว่าหากผู้นั้นประกอบอาชีพหรือ วิชาชีพนั้นต่อไปอาจจะกระทำความผิดเช่นนั้นขึ้นอีก ศาลจะสั่งไว้ในคำพิพากษาห้ามการ ประกอบอาชีพหรือวิชาชีพนั้น มีกำหนดเวลาไม่เกินห้าปีนับแต่วันพ้นโทษไปแล้วก็ได้” ตามมาตรานี้ศาลจะสั่งห้ามการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

- 1) ผู้ใดกระทำความผิดใด ๆ โดยอาศัยโอกาสหรือเนื่องจากการประกอบ อาชีพหรือวิชาชีพ
- 2) ศาลได้พิพากษาให้ลงโทษผู้นั้นตามความผิดนั้นแล้ว
- 3) ศาลเห็นว่าถ้าให้ผู้นั้นประกอบอาชีพหรือวิชาชีพนั้นต่อไปอีก อาจจะกระทำ ความผิดเช่นนั้นขึ้นอีก
- 4) ศาลจะสั่งห้ามการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพไว้ในคำพิพากษาที่ลงโทษนั้น ก็ได้ มีกำหนดเวลาไม่เกิน 5 ปี นับจากวันพ้นโทษนั้น
- 5) ผู้ฝ่าฝืนคำสั่งศาลเช่นนี้ มีความผิดตามมาตรา 196 ด้วย

ตัวอย่าง เช่น ตั้งสถานพยาบาลรักษาโรคเป็นอาชีพ แต่รับจ้างทำแท้งมีอาชีพ ขับรถรับจ้าง (TAXI) ฉวยโอกาสจู่เข็ญชิงเอาทรัพย์สินของผู้โดยสาร หรือมีอาชีพเป็นคน ยามแต่รู้เห็นเป็นใจให้คนร้ายเข้ามาโจรกรรมทรัพย์ เป็นต้น เมื่อศาลพิพากษาให้ลงโทษ สำหรับความผิดนั้นแล้ว ศาลเห็นว่าหากผู้นั้นประกอบอาชีพหรือวิชาชีพนั้นต่อไปอีก อาจ กระทำความผิดเช่นนั้นขึ้นอีก ศาลจะสั่งไว้ในคำพิพากษาห้ามการประกอบอาชีพหรือ วิชาชีพนั้น มีกำหนดเวลาไม่เกินห้าปีนับแต่วันพ้นโทษไปแล้วก็ได้

จบคำบรรยาย